

แนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ของบัณฑิตทาง สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น

**The development of the Identity of Graduate Programs in
Public Administration Northeastern
University Khon Kaen**

วิฑูรย์ วีรศิลป์ และลักขณา อินทร์บึง

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Witoon Weelasin and Lakkana Inbueng

Northeastern University, Thailand

Corresponding Author, Email: luckkhana.inb@neu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษา 1) อัตลักษณ์ของบัณฑิตทางรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น 2) แนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ของบัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 213 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์บัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์บัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) โดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากรายการข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยรายมากที่สุดไปหารายการข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนี้ 1) คุณธรรม จริยธรรม 2) การวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ทักษะทางปัญญา 4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และ 5) ความรับผิดชอบและความรู้

วันที่รับบทความ: 18 มกราคม 2563; วันที่แก้ไขบทความ: 20 กุมภาพันธ์ 2563; วันที่รับบทความ: 25 กุมภาพันธ์ 2563

Received: January 18, 2020; Revised: February 20, 2020; Accepted: February 25, 2020

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์บัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ตามองค์ความรู้ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$) โดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากรายการข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยรายมากที่สุดไปหารายการข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนี้ 1) องค์ความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ 2) องค์ความรู้ด้านแนวคิดและทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ 3) องค์ความรู้ด้านการคลังและงบประมาณ 4) องค์ความรู้ด้านองค์การและการจัดการ 5) องค์ความรู้ด้านนโยบายสาธารณะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยเชิงคุณภาพ สามารถสรุปได้ว่าแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรมีการจัดกิจกรรมควบคู่กับการเรียนการสอน ควรให้นักศึกษาได้ใช้ทฤษฎีที่เรียนในชั้นเรียนนำไปปฏิบัติจริงโดยผ่านรายวิชาเรียนตามหลักสูตรทั้งวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สหกิจศึกษาตลอดทั้งวิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ เพราะการปฏิบัติควบคู่กับการเรียนนั้นอาจจะทำให้หลักสูตรสามารถกำหนดอัตลักษณ์ที่มีความชัดเจน และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่นได้

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา; อัตลักษณ์; รัฐประศาสนศาสตร์

Abstracts

These research objectives were to study 1) The Identity of Graduate Programs in Public Administration. 2) The development of the Identity of Graduate Programs in Public Administration. Northeastern University Khon Kaen. The data used 5 rating scale questionnaires to conduct 213 sample The statistics used for data analysis were mean, standard deviation. and descriptive analysis as a whole.

The results revealed that the sample group identified 5 characters were a good level ($\bar{x} = 4.18$) by sorting the opinions from the list of questions with the highest mean, finding the list of questions with the lowest mean as follows 1) ethics and morals; 2) numerical analysis, communication, and information technology skills; 3) knowledge; 4) cognitive skills; 5) interpersonal skills and responsibility.

And the results revealed that the sample group identified 5 characters were a good level ($\bar{x} = 3.74$) by sorting the opinions from the list of questions with the highest mean, finding the list of questions with the lowest mean as follows 1) knowledge of human resource management; 2) knowledge of

concepts and theories in public administration; 3) Knowledge of finance and budgets; 4) Knowledge in organization and management; 5) Knowledge of public policy

From the analysis of qualitative research data It can be concluded that the development of student identity in the Bachelor of Public Administration Program Northeastern University. There should be activities in parallel with teaching and learning. Should let students use the theory studied in the classroom to put into practice in the course according to the curriculum, both academic experience and professional cooperative education and public Administration Research Methodology Because the practice, coupled with the study, may allow the curriculum to define a clear identity. And in line with the needs of the society Community and local.

Keywords: The development; Identity; Public Administration

บทนำ

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษามีภารกิจหลัก 4 ด้านคือการผลิตบัณฑิตการวิจัยการบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมภารกิจหลักด้านการผลิตบัณฑิตถือเป็นภารกิจที่สำคัญที่มหาวิทยาลัยต้องทำการจัดการเรียนการสอนการพัฒนานักศึกษาให้ได้บัณฑิตที่มีคุณภาพมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับความต้องการด้านการศึกษาความต้องการด้านกำลังคนและการขยายตัวของสังคมผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาต่างๆ ถือเป็นผลผลิตในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยดังนั้นการสำรวจความคิดเห็นความพึงพอใจของ คณะผู้บริหาร คณาจารย์ ผู้ใช้บัณฑิตศิษย์ปัจจุบัน ศิษย์เก่า จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้รู้สภาพความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในสภาพปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงได้ทำการประเมินคุณลักษณะของบัณฑิตตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเพื่อนำข้อเสนอที่ได้ไปใช้ประกอบการวางแผนการจัดการศึกษาของ (คู่มือนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2559 : 1)

มหาวิทยาลัยและพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตให้มีศักยภาพในการแข่งขันมากยิ่งขึ้นจึงเกิดงานวิจัยลักษณะของบัณฑิตทางรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือขึ้นโดยในปัจจุบันวิถีของการแข่งขันพัฒนาบัณฑิตของแต่ละสถาบันการศึกษามีการแข่งขันกันอย่างมากซึ่งประเด็นที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือความเป็นตัวตนที่แท้จริงของบัณฑิต ซึ่งมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็เป็นสถาบันการศึกษาที่ให้

ความสำคัญกับการพัฒนาบัณฑิตที่มีคุณวุฒิ คุณธรรมและคุณภาพ รวมถึงคณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ที่ต้องการจะพัฒนาบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม จึงเป็นที่มาของอัตลักษณ์บัณฑิตทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่ต้องมีความชัดเจนในตัวตนในทุกๆด้าน จึงเป็นที่มาของงานวิจัยในครั้งนี้สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มีเนื้อหาสาระครอบคลุมทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารประเทศเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งหมายรวมถึงการสร้างภาพลักษณ์ของรัฐถึงปรัชญาการเมืองบริบททางการเมือง เศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมและความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารและให้บริการภาครัฐ นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐมคอ.1 ทั้งในระดับชาติภูมิภาคและท้องถิ่น รวมทั้งเน้นแนวคิดและกระบวนการต่างๆ ในการบริหารงานภาครัฐและสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มุ่งเน้นการสร้างพหุวิทยาการเพื่อให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาได้มีความรู้ปัญญาและทักษะในการประกอบวิชาชีพในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและให้บริการของรัฐในด้านต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และเป็นธรรมพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู เน้นครูผู้สอนให้มีวุฒิตรงตามวิชาที่สอนให้มีความรู้ความสามารถมากยิ่งขึ้น (คู่มือศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2559 : 2)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามกลไกของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาจะขับเคลื่อนสู่การปรับปรุงพัฒนาตามวงจรคุณภาพอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน คุณภาพการศึกษาก็จะพัฒนาขึ้นตามลำดับ แม้แต่มาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard) เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติในปีต่อไปก็ต้องมีการประเมินและปรับปรุงพัฒนาเช่นกัน ดังนั้น สถานศึกษาที่มุ่งสร้างวัฒนธรรมคุณภาพให้ยั่งยืน จำเป็นต้องขับเคลื่อนวงจรคุณภาพ PDCA กับ SDCA (Standard-Do-Check-Act) ให้ก้าวหน้าต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง ด้วยกลวิธีที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาซึ่งการใช้แนวคิดต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบัณฑิตทางรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีที่กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้านซึ่งสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติและลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสาขารัฐประศาสนศาสตร์ คือนักศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มี 1) คุณธรรมจริยธรรม 2)

ความรู้ 3) ทักษะทางปัญญา 4) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและประกอบกับสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ต้องเป็นผู้มีองค์ความรู้ในศาสตร์ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้ 1) องค์ความรู้ด้านองค์การและการจัดการ 2) องค์ความรู้ด้านนโยบายสาธารณะ 3) องค์ความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ 4) องค์ความรู้ด้านแนวคิดและทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ 5) องค์ความรู้ด้านการคลังและงบประมาณ ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะกำหนดอัตลักษณ์ของบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ให้มีความชัดเจนตามกรอบมาตรฐานมากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปพัฒนาหลักสูตรและสามารถกำหนดอัตลักษณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและพัฒนาสังคมประเทศชาติสืบต่อไป (ประกาศกฎกระทรวงศึกษาธิการ, 2558 : ออนไลน์)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของบัณฑิตทางรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ของบัณฑิตทางรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ของบัณฑิตทาง สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น ได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและคณาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 11 คน ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 20 คน นักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตที่ลงทะเบียน ปีการศึกษา 2560 จำนวน 185 คน บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต ตั้งแต่ปีการศึกษา 2560-2558 จำนวน 146 คน กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย การกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณสูตร Taro Yamane ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 213 คน (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2553 : 87) ดังนี้ 1) ผู้บริหารและคณาจารย์มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดขอนแก่น จำนวน 11 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจงทั้ง 11 คน (Purposive Sampling) 2) ผู้ใช้บัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งเป็นนายจ้าง หัวหน้างาน จังหวัดขอนแก่นจำนวน 20 คน โดยการสุ่ม

แบบเจาะจงทั้ง 20 คน (Purposive Sampling) 3) นักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาวิทยาลัทยาคะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่นจำนวน 102 คน โดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Convenience Sampling) 4) บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาวิทยาลัทยาคะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่นจำนวน 80 คนโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Convenience Sampling)

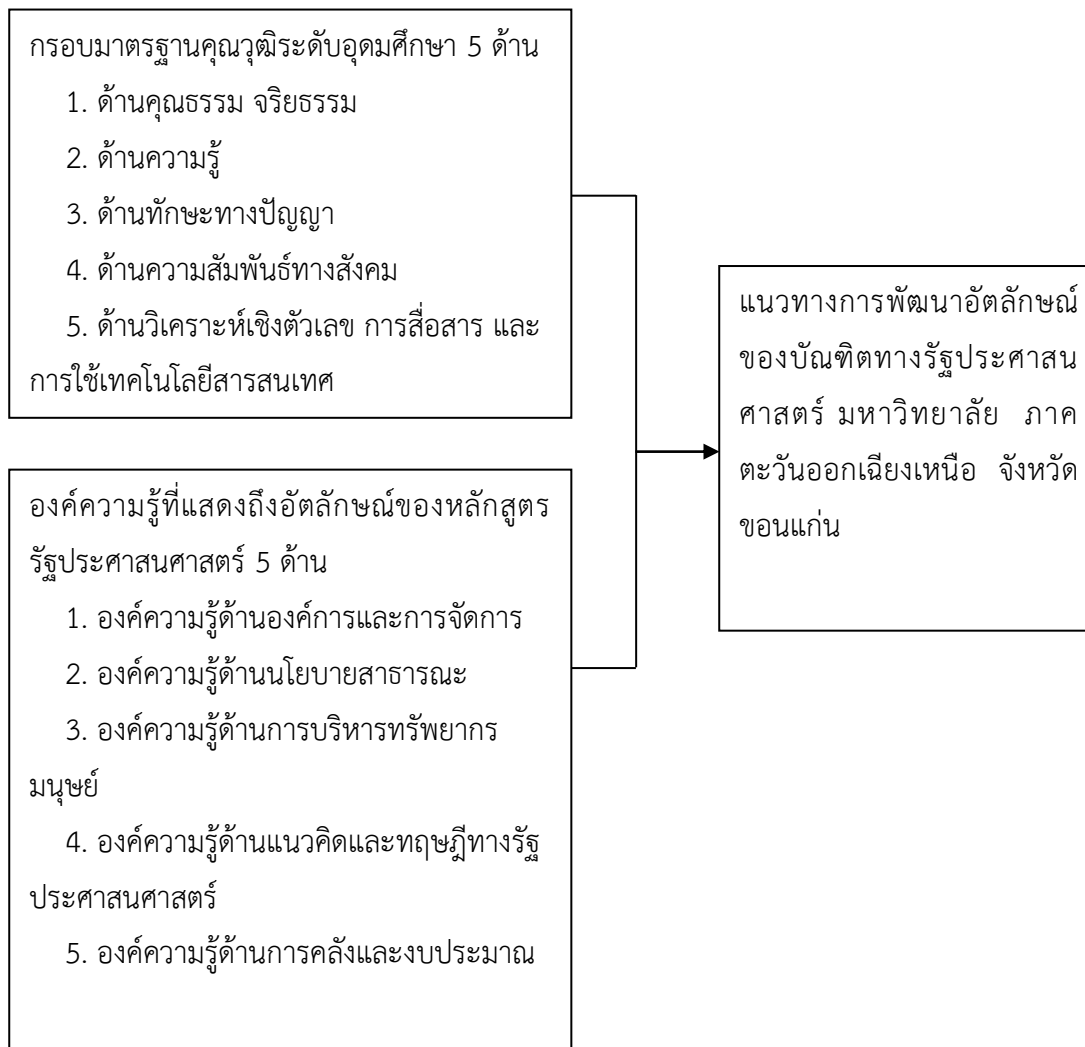
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ได้จากผลการสัมภาษณ์และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อถามความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์บัณฑิตทางรัฐประศาสนศาสตร์ ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์บัณฑิตทางรัฐประศาสนศาสตรแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของ (Likert Method) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 57)

การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แนวทางการสนทนากลุ่ม (Focus Group Guideline) เพื่อสนทนากลุ่มผู้รู้ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ของบัณฑิตทางรัฐประศาสนศาสตรมหาวิทยาลัทยาคะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น

การตรวจสอบโดยการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ด้วยการนำแบบสอบถามที่ได้มาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Try-out) ในการวิจัยโดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า α ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไปถือว่าเป็นคำถามที่มีความเชื่อมั่น จำนวน 30 กลุ่มตัวอย่าง จากการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงทั้งฉบับเป็น 0.951 (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2548 : 92)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของลักษณะประชากร โดยมีการแสดงผลการวิเคราะห์ในรูปตารางประกอบคำอธิบาย สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์บัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 5 ด้าน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์บัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์บัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) โดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากรายการข้อคำถามที่

มีค่าเฉลี่ยรายมากที่สุดไปหารายการข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนี้คุณธรรม จริยธรรม ($\bar{x} = 4.27$) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{x} = 4.13$) ทักษะทางปัญญา ($\bar{x} = 4.16$) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($\bar{x} = 4.13$) และความรู้รับผิดชอบและความรู้ ($\bar{x} = 4.12$)

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์บัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ตามองค์ความรู้ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ 5 ด้าน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์บัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ตามองค์ความรู้ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ ทั้ง 5 ด้าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$) โดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากรายการข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยรายมากที่สุดไปหารายการข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนี้องค์ความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{x} = 4.04$) องค์ความรู้ด้านแนวคิดและทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ ($\bar{x} = 4.01$) องค์ความรู้ด้านการคลังและงบประมาณ ($\bar{x} = 3.96$) องค์ความรู้ด้านองค์การและการจัดการ ($\bar{x} = 3.44$) องค์ความรู้ด้านนโยบายสาธารณะ ($\bar{x} = 3.23$)

3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ของบัณฑิตทางรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น

3.1 แนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ของบัณฑิตทางรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 5 ด้าน

1) แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) พบว่า เนื่องจากนักรัฐประศาสนศาสตร์ควรต้องเป็นนักปฏิบัติ การส่งเสริมกิจกรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ควรควบคู่ไปกับการเรียนในชั้นเรียน หลักสูตรจึงควรมีการพัฒนานักศึกษาในด้านกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม อย่างต่อเนื่องทุกปี โดยกิจกรรมควรทำร่วมกันในหลักสูตรทุกชั้นปี ควรมีความร่วมมือของหน่วยงานภายนอก หรือควรให้นักศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน ควรมีการฝึกปฏิบัติการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมและมีจิตอาสาต่อส่วนรวม โดยร่วมกันทำบุญประเพณีและกิจกรรมจิตอาสาเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไทยสืบต่อไป และเพื่อให้นักศึกษาสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมี

ความสุข และกิจกรรมควรสะท้อนความเป็นมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่กล่าวว่า “คุณวุฒิ คุณธรรม คุณภาพ” ซึ่งกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรมีความหลากหลายและครอบคลุมภารกิจ 5 ด้าน ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติเพื่อพัฒนาคุณภาพนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2) แนวทางการพัฒนากิจกรรมและการเรียนการสอนในด้านความรู้เพื่อสะท้อนความเป็นนักรัฐประศาสนศาสตร์ ควรมีการจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยเน้นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านรัฐประศาสนศาสตร์ หรือสหกิจศึกษาให้มากขึ้นโดยอาจเพิ่มรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติควบคู่กับการเรียนในห้องเรียนเพราะโจทย์หลักสูตรฯ มุ่งผลิตบัณฑิตให้เป็นนักรัฐประศาสนศาสตร์ที่เป็นฐานสำคัญของการสร้างความเป็นผู้นำ นักการปกครองและนักการเมืองที่ดีนั้นและการฝึกประสบการณ์นอกจากจะทำให้ นักศึกษาจะทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงในสถานที่ทำงานแล้ว นักศึกษายังสามารถฝึกแก้ไขปัญหาต่างๆ และสามารถกำหนดอนาคตตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้ด้านภาษา ควรมีการพัฒนาภาษาต่างประเทศที่นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ เพราะปัจจุบันทั้งในเขตพื้นที่ขอนแก่น หรือจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือชาวต่างชาติเข้ามาทำงาน ค้าขายและมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก การทำงานจึงจำเป็นต้องรู้จักภาษาที่สามเพื่อช่วยในการสื่อสารให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

3) แนวทางการพัฒนากิจกรรมและการเรียนการสอนในด้านทักษะทางปัญญา ควรมีการพัฒนาทักษะทางด้านการแสวงหาและการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต โดยการนำความรู้ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์มาปรับใช้ ตลอดทั้งพัฒนามีทักษะการคิดแก้ไขปัญหาองค์รวมอย่างสร้างสรรค์การคิดโดยใช้วิจารณญาณมาปรับใช้ในแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ควรมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำทักษะทางปัญญามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน สามารถค้นหาข้อเท็จจริง และ ทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับรัฐประศาสนศาสตร์จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ในบางรายวิชาต้องสามารถศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์หรือสภาพปัญหาที่ซับซ้อน โดยใช้ความรู้แนวคิดและทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์ มีทักษะภาคปฏิบัติตามที่ได้รับการฝึกฝน ภาคสนาม การใช้เครื่องมืออุปกรณ์การวิจัย สัมมนาทางรัฐประศาสนศาสตร์

4) แนวทางการพัฒนากิจกรรมและการเรียนการสอนในด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบควรมีการพัฒนาด้านการมีจิตอาสา เสียสละสำนึกต่อสังคมและสาธารณะซึ่งปัจจุบันนับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง ควรฝึกความเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมและเข้าใจสังคมพหุวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี ควรพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีเพื่อสร้างความสามัคคีและการมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม นักรัฐประศาสนศาสตร์ควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมีความรับผิดชอบในการพัฒนาตนเองและแสดงออกซึ่งภาวะความเป็นผู้นำและการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มสามารถปรับตัวได้ในสังคมที่มีความหลากหลาย สามารถรับฟังความเห็นที่แตกต่างและแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางรัฐประศาสนศาสตร์ได้อย่างสร้างสรรค์ควรมีการวางแผนและรับผิดชอบการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องมีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับพื้นฐานของตนเองและบริบทของกลุ่ม

5) แนวทางการพัฒนากิจกรรมและการเรียนการสอนด้านทักษะความวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศควรมีการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทั้งภาษาไทยในการเขียนหนังสือราชการ ภาษาไทยในการสื่อสารอย่างเป็นทางการหรือภาษาไทยในการทำงานและการสื่อสารประเด็นปัญหาทางรัฐประศาสนศาสตร์ได้ควรมีการส่งเสริมการทำวิจัยโดยการให้นักศึกษาออกพื้นที่เพื่อเป็นข้อมูลภาคสนามอย่างแท้จริง เพื่อให้เป็นบริบทของปัญหาเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์และคิดคำนวณเชิงตัวเลขได้โดยการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการเป็นเครื่องมือค้นคว้าหาความรู้และการนำเสนอข้อมูลทางรัฐประศาสนศาสตร์ในรูปแบบที่หลากหลายได้อย่างเหมาะสมกับกลุ่มบุคคลต่าง ควรมีการพัฒนาการใช้เครื่องมือทางสถิติขั้นพื้นฐานได้อย่างถูกต้อง ให้เหมาะสมกับประเด็นปัญหาทางการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์หลักสูตรควรมีการจัดการสอนที่ทันสมัยเช่น การเพิ่มเติมรายวิชาที่เกี่ยวข้องการดิจิทัลในภาครัฐ เพื่อตอบสนองการตลาดภาครัฐในปัจจุบัน

3.2 แนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น ตามองค์ความรู้ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ 5 ด้าน

1) แนวทางในการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือในศาสตร์ด้านองค์การและการจัดการนั้น ควรเน้น

การศึกษาสภาพแวดล้อมการบริหารองค์การ ศึกษาถึงกลไกในการบริหารงานสาธารณะ กระบวนการบริหารองค์การภาครัฐ หลักสูตรควรพัฒนาด้านการศึกษากิจการบ้าน การเปลี่ยนแปลง (Change Management) คือ การดำเนินการเพื่อตอบสนองต่อปัจจัยจาก สภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น ตั้งแต่การหาเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงผลกระทบที่เกิดขึ้นในด้าน ต่างๆ หลังจากมีการเปลี่ยนแปลง และบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการ เปลี่ยนแปลงโดยสามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์การอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นควรมี การศึกษาทางด้านนวัตกรรมการจัดการองค์การภาครัฐ (Innovation) เพื่อพัฒนาการ เปลี่ยนแปลงที่มีความสำคัญต่อการปรับปรุงบริการ กระบวนการ และการปฏิบัติการ รวมถึง การสร้างคุณค่าใหม่ให้แก่ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2) ควรมีแนวทางการพัฒนาการองค์ความรู้เกี่ยวกับนโยบายสาธารณะใน ด้านการประเมินผลนโยบายสาธารณะ การประเมินโครงการที่นำไปปฏิบัติโดยการเรียนการ สอนดำเนินการควบคุมกำกับระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ โดยการใช้เทคนิคในการ วิจัยเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างเป็นระบบและสามารถ มองเห็นขั้นตอนการประเมินผลนโยบายได้อย่างชัดเจน ซึ่งหลักสูตรควรจัดการเรียนการสอน พร้อมกับการทำกิจกรรมร่วมกันกับหน่วยงานโดยการบูรณาการกับรายวิชาสหกิจศึกษา เพราะเป็นรายวิชาที่นักศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้

3) แนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิต ควรมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในศตวรรษที่ 21 กระบวนการที่ทำให้คนมีความรู้และคุณสมบัติต่างๆ ที่ช่วยให้คนนั้นอยู่รอด ในโลกได้เป็นประโยชน์ต่อตนเองครอบครัวและสังคมส่วนรวม โดยต้องคำนึงถึงพลวัตการ เปลี่ยนแปลงทั้งทางมิติด้านร่างกาย และสติปัญญาอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์ในแต่ละช่วงวัย มิติด้านจิตใจ นักทรัพยากรมนุษย์ต้องเป็นคนยุคใหม่ต้องเป็นผู้ที่รู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจ ความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและสภาพแวดล้อมต่างๆ รอบตัวได้ เป็นอย่างดี มิติด้านความรู้ คนยุคใหม่ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ลึกในแก่นสาระของวิชา สามารถรู้ รอบตัวในเชิงสหวิทยาการ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต มิติด้านทักษะความสามารถ คนไทยยุคใหม่ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะในด้านการคิด สร้างสรรค์ มีทักษะในการสื่อสาร ทักษะภาษาต่างประเทศ ทักษะการใช้งานเทคโนโลยี สารสนเทศ ทักษะทางสังคม ทักษะการอาชีพ ทักษะทางอารมณ์ และทักษะการจัดการที่ดี

4) แนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ด้านองค์ความรู้ทางรัฐประศาสนศาสตร์ ควรมีหลักสูตรด้านรัฐศาสตร์ด้านการปกครองควบคู่กับด้านรัฐประศาสนศาสตร์ที่เกี่ยวกับหลักการบริหารต่างๆ นักศึกษาจะได้เรียนรู้หลากหลายมากยิ่งขึ้น และจะสามารถนำไปประกอบการตัดสินใจเพื่อเลือกเรียนต่อปริญญาโทได้ทั้งทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์และอาจเรียนต่อทางรัฐศาสตร์ได้อีกด้วย ควรมีการพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับแนวทางการแก้ไขปัญหาบนฐานของการพัฒนาพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยควรมีการผลักดันให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นที่ยอมรับของสังคมและขับเคลื่อนเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาสังคมในปัจจุบัน ควรการจัดกิจกรรมโครงการพัฒนาความรู้สู่ชุมชนให้มากยิ่งขึ้น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน คัดสรรชุมชนที่เกิดปัญหาท้องถิ่นอย่างชัดเจน ให้นักศึกษาเข้าไปศึกษาปัญหาและใช้รายวิชาทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์มาบูรณาการและแก้ไขปัญหาชุมชนให้เห็นเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ต้องเกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งสถาบันการศึกษา คณาจารย์ นักศึกษาและชุมชนเพราะการพัฒนาอัตลักษณ์โดยให้นักศึกษามีส่วนร่วมยังสามารถก่อให้เกิดการแสดงศักยภาพของหลักสูตรและตัวของนักศึกษาเอง

5) แนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตต้ององค์ความรู้ด้านการคลังและงบประมาณจากเดิมที่ศึกษาเรื่องการคลังและงบประมาณภาครัฐทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ให้ความสำคัญกับผู้ประกอบการภาครัฐมากกว่าชุมชน ซึ่งทำให้ชุมชนเกิดปัญหาการไม่เข้าถึงแหล่งรายได้เท่าที่ควร ดังนั้นหลักสูตรควรมีแนวทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นควบคู่ไปกับการศึกษาในเชิงมหภาค เนื่องจากปัจจุบันรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐมีการส่งเสริมธุรกิจชุมชนเป็นอย่างมาก หลักสูตรควรมุ่งเน้นพัฒนาการสร้างอาชีพให้คนในชุมชน เช่น การจัดกลุ่มอาชีพโดยอาศัยทรัพยากรในพื้นที่พัฒนาให้เป็นสินค้าของชุมชนเพื่อจัดจำหน่ายไปยังพื้นที่อื่นๆ และเพื่อเป็นการสร้างรายได้อีกทางหนึ่งให้กับคนในชุมชนเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ประกอบกับเป็นการส่งเสริมการเงินภายในชุมชนและเป็นการสร้างอาชีพให้กับท้องถิ่นบ้างแห่งที่ไม่มีพื้นที่การเกษตร มากกว่าที่จะให้คนในชุมชนเข้าเมืองไปประกอบอาชีพอื่น

อภิปรายผลการวิจัย

1. แนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ของบัณฑิตทางรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

แห่งชาติ พบว่า หลักสูตรควรมีการพัฒนานักศึกษาในด้านกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม อย่างต่อเนื่องทุกปี โดยกิจกรรมควรทำร่วมกันในหลักสูตรทุกชั้นปี ควรมีความร่วมมือของหน่วยงานภายนอกหรือควรให้นักศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมของหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ควรมีการฝึกปฏิบัติการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมและมีจิตอาสาต่อส่วนรวม โดยร่วมกันทำบุญประเพณีและกิจกรรมจิตอาสาเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไทยสืบต่อไป และเพื่อให้นักศึกษาสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา ยศคำลือ และคณะ (2560 : 13-34) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มี 5 โครงการคือ (1) โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมทำบุญปีใหม่ (2) โครงการจิตอาสาพัฒนาลานคน (3) โครงการจิตอาสาพัฒนาสิ่งแวดล้อม (4) โครงการสืบสานประเพณีสงกรานต์และ (5) โครงการคลินิกกฎหมายสู่ชุมชน 2) นักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มีการปฏิบัติตามหลักจริยธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมากคือ ด้านความกตัญญูรองลงมาด้านจิตสาธารณะและด้านความซื่อสัตย์ตามลำดับ และ 3) นักศึกษาที่เรียนชั้นปีต่างกันมีการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ความรู้ด้านภาษา ควรมีการพัฒนาภาษาต่างประเทศที่นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ เพราะปัจจุบันทั้งในเขตพื้นที่ขอนแก่น หรือจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือชาวต่างชาติเข้ามาทำงาน ค้าขายและมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก การทำงานจึงจำเป็นต้องรู้ภาษาที่สามเพื่อช่วยในการสื่อสารให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ พรรณสมัย (2560 :13 - 29) เรื่อง ประสิทธิภาพการฝึกงานของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติระดับอุดมศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีพบว่าข้อควรปรับปรุง ควรพัฒนาทักษะด้านภาษาต่างประเทศ ด้านทักษะการใช้คอมพิวเตอร์/การใช้อุปกรณ์ในสำนักงาน ทักษะการนำเสนอ รวมทั้งการเรียนรู้งานสารบรรณของหน่วยงานราชการ และหน่วยงานต้องการให้การผลิตบัณฑิต เน้นเรื่องภาษาอังกฤษ การคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ การใช้เทคโนโลยี และการปรับตัวในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอภิปรายผลได้ว่าการพัฒนานักศึกษาให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ

แห่งชาติ สิ่งที่ต้องตระหนักคือการพัฒนาด้านภาษา เนื่องจากการศึกษามีการปรับเปลี่ยนไปตามสังคมโลกและการเข้าสู่การศึกษาในศตวรรษที่ 21

แนวทางการพัฒนากิจกรรมและการเรียนการสอนในด้านความรู้เพื่อสะท้อนความเป็นนักรัฐประศาสนศาสตร์ ควรมีการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน โดยเน้นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านรัฐประศาสนศาสตร์ หรือสหกิจศึกษาให้มากขึ้นโดยอาจเพิ่มรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติควบคู่กับการเรียนในห้องเรียนเพราะโจทย์หลักสูตรฯ มุ่งผลิตบัณฑิตให้เป็นนักรัฐประศาสนศาสตร์ที่เป็นฐานสำคัญของการสร้างความเป็นผู้นำ นักการปกครองและนักการเมืองที่ดีนั้นและการฝึกประสบการณ์นอกจากจะทำให้นักศึกษาจะทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงในสถานที่ทำงานแล้ว นักศึกษายังสามารถฝึกแก้ไขปัญหาต่างๆ และสามารถกำหนดอนาคตตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ พรหมสมัย (2560 :13 - 29) กล่าวว่าควรพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาในการดำเนินงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และขณะที่นักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้แสดงศักยภาพการนำความรู้ความสามารถในวิชาที่เรียน ความรู้พื้นฐานไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถตามวัตถุประสงค์หลักสูตร คือผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

2. แนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตทางสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น ตามองค์ความรู้ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ พบว่า แนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ด้านองค์ความรู้ทางรัฐประศาสนศาสตร์ ควรมีหลักสูตรด้านรัฐศาสตร์ด้านการปกครองควบคู่กับด้านรัฐประศาสนศาสตร์ที่เกี่ยวกับหลักการบริหารต่างๆ นักศึกษาจะได้เรียนรู้หลากหลายมากยิ่งขึ้น และจะสามารถนำไปประกอบการตัดสินใจเพื่อเลือกเรียนต่อปริญญาโทได้ทั้งทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์และอาจเรียนต่อทางรัฐศาสตร์ได้อีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิรดี จิโรภาส และอัครศิริ ลาป้อ (2562 : ก) ศึกษาเรื่อง การประเมินหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่กล่าวว่า ควรมีหลักสูตรด้านรัฐศาสตร์คู่กับด้านรัฐประศาสนศาสตร์ด้วยจะได้เรียนรู้หลากหลายหรืออาจเพิ่มรายวิชาการเมืองการปกครองรัฐศาสตร์เบื้องต้นนิสิตจะได้สามารถเลือกต่อปริญญาโทได้ทั้งทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์และอาจเรียนต่อทางรัฐศาสตร์

ได้อีกด้วย และในประเด็นที่ควรพัฒนาอีกประการคือ ควรมีการพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับแนวทางการแก้ไขปัญหาบนฐานของการพัฒนาพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นในภาคตะวันออก โดยควรมีการผลักดันให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นที่ยอมรับของสังคม และขับเคลื่อนเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาสังคมในปัจจุบัน ควรการจัดกิจกรรมโครงการพัฒนาความรู้ชุมชนให้มากยิ่งขึ้น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิรดี จิโรภาสและ อัศวศิริ ลาปี่ (2562 : ก) ที่กล่าวถึงด้านความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ควรมีบรรยายเป็นภาษาอังกฤษในบางรายวิชาด้วย จะช่วยเพิ่มทักษะด้านภาษามากขึ้น อยากให้ลงพื้นที่เรียนในชุมชนท้องถิ่นเยอะๆ ดีกว่าเรียนในห้องอย่างเดียว

ควรมีแนวทางการพัฒนาการองค์ความรู้เกี่ยวกับนโยบายสาธารณะในด้านการประเมินผลนโยบายสาธารณะ การประเมินโครงการที่นำไปปฏิบัติโดยการเรียนการสอน ดำเนินการควบคู่ไปกับระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ โดยการใช้เทคนิคในการวิจัยเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างเป็นระบบและสามารถมองเห็นขั้นตอนการประเมินผลนโยบายได้อย่างชัดเจน ซึ่งหลักสูตรควรจัดการเรียนการสอนพร้อมกับการทำกิจกรรมร่วมกันกับหน่วยงานโดยการบูรณาการกับรายวิชาสหกิจศึกษา เพราะเป็นรายวิชาที่นักศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพศาล สรรสรวิสุทธิ์ (2551) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (การปกครองท้องถิ่น) ในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ที่พบว่า หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ ควรมีการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการปฏิบัติจริงขณะเรียนมากขึ้น และควรมีกิจกรรมการพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปปรับใช้

1.1 อัตลักษณ์ของนักศึกษาควรมีการพัฒนาและปรับปรุงรายวิชารวมทั้งบูรณาการบางรายวิชาเข้าด้วยกันเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกนอกเหนือ รวมถึงการวิเคราะห์แนวโน้มการศึกษาทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ในอนาคตเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 อีกด้วย

1.2 ควรพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษานอกห้องเรียนโดยการนำทฤษฎีที่เรียนมานำไปปฏิบัติจริงในรายวิชาที่สามารถลงมือปฏิบัติได้ เช่น รายวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐ

ประศาสนศาสตร์ วิชาสหกิจศึกษา วิชาฝึกประสบการณ์และรายวิชาสัมมนาทางรัฐประศาสนศาสตร์ พร้อมทั้งมุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติในหน่วยงานที่หลากหลายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจรวมถึงหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้สามารถนำประสบการณ์มาประยุกต์ใช้จนเกิดประสบการณ์จริง และเพื่อให้นักศึกษาสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างแท้จริงและสามารถมองเห็นถึงอัตลักษณ์ทางรัฐประศาสนศาสตร์ได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.3 ทั้งคณาจารย์และมหาวิทยาลัย ควรจัดทำโครงการเพื่อกระตุ้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมกิจกรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา 5 ด้าน และตามองค์ความรู้ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ 5 ด้าน ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะที่สามารถสนองตอบความต้องการในการเป็นส่วนหนึ่งของการขยายองค์ความรู้สู่การแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การทำวิจัยในครั้งต่อไปควรมีการสำรวจงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของนักศึกษา เพื่อถอดบทเรียนที่ได้จากการวิจัยและควรเปรียบเทียบข้อแตกต่างที่นำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตรตามอัตลักษณ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา ยศคำลือ และคณะ. (2560). การพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 11 (2), 13-34.
- คู่มือนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (2559). *มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น*. ขอนแก่น : ขอนแก่นการพิมพ์.
- จุฑามาศ พรรณสมัย. (2560). ประสิทธิภาพการฝึกงานของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติระดับอุดมศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์*, 8 (2), 13-29.

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2553). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร : บิสนิเนสอาร์แอนด์ดี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ประกาศกฎกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พ.ศ. 2558. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2562. แหล่งที่มา: <http://www.mua.go.th/>.
- ไพศาล สรรสรวิสุทธิ์. (2551). *แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (การปกครองท้องถิ่น) ในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*. รายงานการวิจัย. คณะมนุษยศาสตร์และ: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2548). *สถิติประยุกต์สำหรับนักวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิรดี จิโรภาส และอัครศิริ ลาปี่. (2562). *การประเมินหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*. งานวิจัยกิจกรรมโครงการบูรณาการความรู้สู่ชุมชนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ และการจัดการทรัพยากรมนุษย์. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยทักษิณ.